

Analyse tuchtrechtspraak informatie uitwisseling in verband met (vermoedens van) kindermishandeling

Amersfoort, 1 april 2015

Mr. Lydia Janssen

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	2
2. Selectie van de te analyseren uitspraken	2
3. De uitspraken getalsmatig in beeld	3
4. Inhoudelijke analyse van de uitspraken	5
4.1 Thema 1: Afweging bij het doen van een melding bij het AMK of bij de Raad	6
4.2 Thema 2: Afweging om op verzoek van AMK of Raad informatie te verstrekken	10
4.3 Thema 3: De inhoud van de melding en de verstrekte informatie	13
5. Samenvatting en conclusies	17
Bijlage Overzicht van de geanalyseerde uitspraken	20

1. INLEIDING

In opdracht van de projectleider Aanpak Kindermishandeling van het ministerie van VWS is een analyse opgesteld van de uitspraken van tuchtrechters over informatieverstrekking in verband met vermoedens en signalen van kindermishandeling in de periode van 1 januari 2012 tot en met 16 oktober 2014. Deze analyse is bedoeld om zicht te krijgen op (ontwikkelingen in) uitspraken van de tuchtrechtspraak als het gaat om de afweging tussen privacybescherming en informatiedeling bij kindermishandeling.

2. SELECTIE VAN DE TE ANALYSEREN UITSPRAKEN

Het zoeken op de trefwoorden 'kindermishandeling', 'AMK' en 'meldcode' op de website van de tuchtcolleges voor de gezondheidszorg leverde in de onderzoeksperiode in totaal 62 uitspraken op van de regionale tuchtcolleges voor de gezondheidszorg en van het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg¹. Van deze 62 uitspraken bleken er bij nadere analyse 48 feitelijk te gaan over het verstrekken of delen van informatie². Deze uitspraken betreffen grotendeels gegevensverkeer tussen de beroepskracht en het AMK / BJZ. Het ging daarbij zowel om het doen van een melding (18) als om het, op verzoek van het AMK, verstrekken van informatie (14). Twee uitspraken betroffen het op verzoek informeren van de Raad voor de Kinderbescherming (hierna *de Raad*). Acht uitspraken gaven een oordeel over verklaringen die medisch hulpverleners opstelden en er waren zes uitspraken over overige thema's.

Doen van een melding	18
Op verzoek verstrekken van informatie aan AMK	14
Op verzoek verstrekken van informatie aan Raad	2
Oordelen, meningen	8
Overige	6
Totaal	48

Een vergelijkbaar onderzoek op de website van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) leverde elf resultaten op van uitspraken van het College van Toezicht en het College van Beroep van het NIP³. Tien daarvan bleken, bij nadere analyse, feitelijk over het op enigerlei wijze verstrekken van informatie in verband met vermoedens van kindermishandeling te gaan⁴. In één uitspraak wordt het doen van een melding bij het AMK beoordeeld, vier uitspraken gaan over het desgevraagd verstrekken van informatie aan het AMK, twee uitspraken betreffen het desgevraagd verstrekken van informatie aan de Raad (dezelfde zaak eerst beoordeeld door het College van Toezicht daarna in

¹ Voor informatie over de klachtprocedure, de tuchtcolleges, klachtgerechtigden e.d. zie de website www.tuchtcollege-gezondheidszorg.nl

² De overige uitspraken die op de trefwoorden gevonden werden betroffen o.a. de Nodo procedure, verslagen van een patholoog, handelen al dan niet in de hoedanigheid van buurvrouw of verpleegkundige, afgifte van een verklaring in verband met een IBS.

³ Voor informatie over de klachtprocedure, de tuchtcolleges, klachtgerechtigden e.d. zie de website van het NIP www.nip.nl.

⁴ De elfde uitspraak ging vooral over de vraag of een ouder van een jeugdige die 16 jaar of ouder is, klachtgerechtigd is.

hoger beroep door het College van Beroep) en drie maal spreekt een college zich vooral uit over de inhoud van een verklaring.

Melding AMK	1
Op verzoek verstrekken van informatie aan AMK	4
Op verzoek verstrekken van informatie aan Raad	2
Oordelen, meningen e.d.	3
Totaal	10

Op de website van de Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO) worden de uitspraken van de Colleges van Toezicht en Beroep gepubliceerd. Er werden in de onderzoeksperiode tien uitspraken van deze colleges aangetroffen waarbij moet worden opgemerkt dat de uitspraken van de colleges in 2014 nog niet zijn gepubliceerd. Omdat de uitspraken niet via een trefwoord kunnen worden gevonden, zijn alle tien uitspraken doorgelezen op het onderwerp van deze analyse: informatie uitwisseling in verband met vermoedens van kindermishandeling. Na lezing van deze uitspraken moest worden vastgesteld dat geen van deze uitspraken een oordeel gaf over dit onderwerp.

3. DE UITSPRAKEN GETALSMATIG IN BEELD

Medisch tuchtcolleges

Regionale Tuchtcolleges

Van de 38 zaken die in het onderzoek meegenomen zijn en die werden voorgelegd aan de regionale tuchtcolleges was de uitkomst als volgt.

Klacht volledig ongegrond verklaard	14
Klacht gegrond: waarschuwing 'dat het zo niet moet' (lichtste maatregel)	14
Klacht gegrond: berisping vanwege ernstig verwijtbaar handelen	3
Klacht gegrond: schorsing van inschrijving in het BIG register waardoor de betrokkene tijdelijk zijn beroep niet kan uitoefenen	1
Klacht gegrond: naam van betrokkene geschrapt uit het register waardoor beroepsuitoefening definitief niet meer mogelijk is	1
Klacht deels ongegrond, deels gegrond (waarschuwing opgelegd)	3
Klacht niet ontvankelijk	2

Centraal Tuchtcollege

In de 15 zaken die in dezelfde onderzoeksperiode aan het Centraal Tuchtcollege werden voorgelegd was de uitkomst als volgt

In alle zes zaken waarin in eerste aanleg de klacht ongegrond werd verklaard en de klager hoger beroep instelde bevestigde het Centraal Tuchtcollege de uitspraak van het Regionaal Tuchtcollege door het beroep te verwerpen.

3. Analyse tuchtrechtspraak informatie uitwisseling bij kindermishandeling versie 5, mr. Lydia Janssen

In de zeven zaken waarin in eerste aanleg de klacht gegrond werd verklaard en de behandelaar hoger beroep instelde, bevestigde het Centraal Tuchtcollege vier maal de uitspraak van het Regionaal Tuchtcollege en week het Centraal Tuchtcollege daar drie maal vanaf.

In de eerste van de drie zaken waarin een zaak alsnog ongegrond werd verklaard (ECLI:NL:TGZCTG:2012:YG2392) was in eerste aanleg een waarschuwing opgelegd vanwege een niet voldoende open houding van de arts in het gesprek over de signalen en de melding met de ouders. Het Centraal Tuchtcollege komt tot het oordeel dat er onvoldoende feiten zijn om vast te stellen of er voldoende openheid was, maar dat het evenmin verwijtbaar is aan de arts als zijn besluit al vast stond om een melding te doen gelet op de feiten in deze casus. In de tweede zaak die alsnog ongegrond is verklaard (ECLI:NL:TGZCTG:2014:198) was in eerste aanleg een waarschuwing opgelegd in verband met informatieverstrekking over de partner van een patiënt aan BJZ zonder dat daarover met de partner gesproken is. Het centraal Tuchtcollege komt tot het oordeel dat deze informatieverstrekking niet verwijtbaar is in het kader van bemoeizorg, gelet op de taken van BJZ. In de derde en laatste zaak die alsnog ongegrond is verklaard (ECLI:NL:TGZCTG:2013:YG2849) waarin de klacht in eerste aanleg gedeeltelijk gegrond wordt verklaard wordt een waarschuwing opgelegd vanwege het zonder toestemming doen van een melding bij het AMK. Het Centraal Tuchtcollege komt tot het oordeel dat er voldoende feiten waren voor de melding en dat gehandeld is conform de KNMG meldcode.

In de zaak waarin de klacht in eerste aanleg niet ontvankelijk werd verklaard, werd dit oordeel in het hoger beroep dat de klager instelde door het Centraal Tuchtcollege bevestigd.

In de zaak waarin de klacht in eerste aanleg gedeeltelijk gegrond en gedeeltelijk ongegrond werd verklaard bevestigde het Centraal Tuchtcollege de uitspraak.

In totaal kan worden gezegd dat in 12 van de 15 zaken die in de onderzoeksperiode aan het Centraal Tuchtcollege werden voorgelegd de uitspraak van het Regionaal Tuchtcollege werd bevestigd en het beroep werd verworpen. In de drie gevallen waarin het Centraal Tuchtcollege anders oordeelde betrof het telkens een klacht die door het Regionaal Tuchtcollege gegrond werd verklaard.

Uitspraken centraal Medisch Tuchtcollege

Uitspraak eerste aanleg		Uitspraak bevestigd door CTG	Ander oordeel CTG
Ongegrond	6	6	
Gegrond	7	4	3
Gedeeltelijk gegrond/ongegrond	1	1	
Niet ontvankelijk	1	1	

Colleges NIP

College van Toezicht

4. Analyse tuchtrechtspraak informatie uitwisseling bij kindermishandeling versie 5, mr. Lydia Janssen

Van de acht klachten die in de onderzoeksperiode leidden tot een uitspraak van het College van Toezicht werden er zes gegrond verklaard. Eén klacht werd ten dele gegrond en ten dele ongegrond verklaard en één klacht werd ongegrond verklaard.

Uitspraken College van Toezicht NIP

Ongegrond	1
Gegrond: waarschuwing	3
Gegrond: berisping	2
Voorwaardelijke schorsing	1
Gedeeltelijk gegrond: waarschuwing, gedeeltelijk ongegrond	1

College van Beroep

De twee zaken die in de onderzoeksperiode aan het College van Beroep werden voorgelegd leidden beide tot bevestiging van de uitspraak in eerste aanleg . Het betrof tweemaal een waarschuwing aan de beroepskracht in de eerste zaak in verband met het verstrekken van informatie aan de raad en in de tweede zaak over een rapportage over een echtgenote van de patiënt.

Uitspraken College van Beroep NIP

Uitspraak in eerste aanleg	uitspraak bevestigd door CvB	ander oordeel CvB
2 Gegrond	0	2

4. INHOUDELIJKE ANALYSE VAN DE UITSPRAKEN

Beoordeling van het handelen

Medisch tuchtcolleges

De tuchtcolleges voor de gezondheidszorg beoordelen het handelen van beroepskrachten, blijkens de website van deze tuchtcolleges en blijkens de uitspraken van deze colleges, op basis van de vraag of de hulpverlener is gebleven binnen de grenzen van een redelijke beroepsuitoefening, rekening houdend met de stand van de wetenschap ten tijde van het handelen waarover wordt geklaagd en met hetgeen toen in de beroepsgroep ter zake als norm of standaard was aanvaard, waarbij uitdrukkelijk ook bepalingen van internationaal recht worden betrokken.

Colleges van het NIP

De tuchtcolleges van het NIP beoordelen het handelen aan de hand van de Beroepscode van het NIP waarin o.a. een geheimhoudingsplicht is opgenomen. Ook bij deze uitspraken lijkt het, blijkens de uitspraken, niet te gaan om hoe het handelen beter had gekund maar of voldaan is aan de bepalingen van de Beroepscode.

5. Analyse tuchtrechtspraak informatie uitwisseling bij kindermishandeling versie 5, mr. Lydia Janssen

Thema's opgedeeld

Binnen het onderzoeksthema zijn drie deelthema's onderscheiden

1. Afweging tussen privacy schending en het doen van een melding bij het AMK en de Raad⁵;
2. Afweging tussen privacy schending en het op verzoek van het AMK of de Raad verstrekken van informatie in verband met een onderzoek naar kindermishandeling;
3. Inhoudelijke eisen die worden gesteld aan de informatie die in verband met een vermoeden van kindermishandeling wordt verstrekt.

Deze drie thema's worden in de hierna volgende paragrafen besproken.

4.1 Thema 1: Afweging bij het doen van een melding bij het AMK of bij de Raad

Al in de jaren '70 van de vorige eeuw is door medische tuchtcolleges erkend dat het doorbreken van het beroepsgeheim om (een vermoeden van) kindermishandeling te melden gerechtvaardigd kan worden door een beroep op een zogeheten conflict van plichten. De wetgever heeft dit bekrachtigd en versterkt door in 2003 in de Wet op de jeugdhulpverlening een wettelijk meldrecht op te nemen. In 2013 is voor beroepskrachten in een groot aantal sectoren, waaronder de (geestelijke) gezondheidszorg, de jeugdzorg, het onderwijs en de maatschappelijke ondersteuning, de verplichting opgenomen een meldcode te gebruiken bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het stappenplan van de meldcode leidt beroepskrachten door het proces vanaf het moment dat bij hen een vermoeden ontstaat van kindermishandeling tot aan het besluit over het al dan niet doen van een melding.

De KNMG heeft in 2002 een eerste meldcode voor haar leden ontwikkeld. In 2008 is deze meldcode ingrijpend gewijzigd. Zelf zegt de KNMG daarover dat de eerste meldcode de boodschap uitstraalde *zwijgen tenzij*, en dat de meldcode van 2008 en de latere aanpassing (in verband met de uitbreiding van het meldrecht met huiselijk geweld ook als daarbij geen kinderen zijn betrokken) in 2013, kan worden getypeerd als *spreken tenzij*.⁶ In de eerste meldcode (van 2002) werd een melding van kindermishandeling alleen mogelijk geacht in geval van een conflict van plichten: de melding mocht alleen worden gedaan als daarmee ernstige schade voor het kind kon worden voorkomen, de ars moest in gewetensnood zijn vanwege de situatie en het verkrijgen van toestemming was absoluut niet mogelijk. In de meldcode van 2008 ligt de lat lager. Er wordt gesproken van een 'reële kans op schade' en de arts moet zich aantoonbaar hebben ingespannen om toestemming voor het doen van de melding te krijgen'. Gewetensnood is geen aanvullende voorwaarde meer. Daarmee zegt de KNMG Meldcode in feite dat er meer ruimte is voor het doen van een melding dan alleen in geval van een conflict van plichten⁷⁸.

NB: Aan het doen van een melding bij de Raad stelt de KNMG nagenoeg dezelfde eisen.

⁵ Uitspraken over het doen van een melding bij de Raad zijn in de onderzoeksperiode niet aangetroffen.

⁶ KNMG, *Artsen en kindermishandeling, Utrecht KNMG 2008 pag 8.*

⁷ Bij deze schets is (dankbaar) gebruik gemaakt van *Melding van kindermishandeling: afscheid van het conflict van plichten* van Mr. C.A. Bol en prof. Mr. J.C.J. Dute in Tijdschrift voor Gezondheidsrecht 1-2014

⁸ Volledigheidshalve wijzen we er op dat voor medewerkers in de GGZ door GGZ Nederland een vergelijkbare meldcode is ontwikkeld *Over sommige patiënten moet je praten, gewijzigde versie*, GGZ Nederland 2013. Voor verpleegkundigen en verzorgenden heeft V&VN een meldcode ontwikkeld *V&VN Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld*, V&VN Utrecht 2013.

6. Analyse tuchtrechtspraak informatie uitwisseling bij kindermishandeling versie 5, mr. Lydia Janssen

Uit de geanalyseerde uitspraken van de tuchtcolleges voor de gezondheidszorg over het doen van een melding blijkt dat de tuchtcolleges de meldcode van 2008 (en 2013) (na een ‘aanlooperperiode’ met wisselende uitspraken, die vóór de onderzoeksperiode lag) volgen. Zij stellen niet langer de (‘zwaardere’) eisen van het conflict van plichten maar leggen het handelen langs de stappen van de meldcode.

Hieronder volgt een overzicht van de beoordeling van tuchtrechters van de verschillende aspecten die aan het zetten van de stappen van de meldcode verbonden zijn.

1. *Beoordeling of de signalen de melding rechtvaardigen i.v.m. stap 1 van de meldcode*

In één van de achttien uitspraken over het doen van een melding komt de tuchtrechter tot het oordeel dat de signalen de melding niet rechtvaardigden. Dit oordeel wordt in hoger beroep door het Centraal Tuchtcollege niet overgenomen. Het betrof een situatie van een vertrouwensbreuk tussen artsen en ouders waarbij de dreiging ontstond dat de ouders het kind weg zouden halen uit het ziekenhuis. ‘Alleen het gegeven dat er een dreiging bestaat dat ouders het kind weghalen uit een ziekenhuis is onvoldoende reden om een AMK melding te doen, hoe onverstandig en ongelukkig het voornemen van de ouders misschien ook was, de arts hoefde niet te vrezen dat het kind daardoor in een noodsituatie terecht zou komen nu redelijkerwijs mocht worden verwacht dat zij terug zou keren naar haar eerdere behandelaars’, aldus een regionaal tuchtcollege. Het Centraal Tuchtcollege beoordeelt deze zaak anders en meent dat er, in het licht van de medische voorgeschiedenis van het meisje, wel voldoende reden was voor een AMK melding. Kortom, ook al was er maar een beperkt aantal signalen, de gz-psycholoog heeft toch terecht een melding gedaan, wetende dat het AMK zelfstandig onderzoek gaat doen naar aanleiding van een melding.⁹

Al met al kan worden gesteld dat de hulpverlener bij het doen van een melding over signalen dient te beschikken die redelijkerwijs zouden kunnen wijzen op kindermishandeling, maar dat hij ‘het niet zeker hoeft te weten’ omdat nu juist het AMK er voor is om nader onderzoek naar vermoedens te doen.

Daarnaast stellen tuchtcolleges de eis dat de signalen feitelijk worden beschreven, dat bronnen worden vermeld, dat persoonlijke indrukken duidelijk worden gescheiden van de feiten en dat alle voor de melding relevante gegevens in het medisch dossier worden vastgelegd.

2. *Advies vragen aan (de vertrouwensarts van) het AMK i.v.m. stap 2 van de meldcode*

In de amvb bij de Wet verplichte meldcode waarin de stappen van de meldcode worden beschreven (ook wel het *basismodel* genoemd) wordt advies vragen van het AMK als mogelijkheid genoemd bij stap 2, maar dit vragen van advies is niet verplicht. In de KNMG meldcode echter, is het vragen van advies aan het AMK bij stap 2 wel verplicht. In vier van de achttien uitspraken over een melding komt het vragen van advies aan de orde. De colleges zijn duidelijk hierover: er *moet* voorafgaand aan de melding advies worden gevraagd aan het AMK. Doel hiervan is blijkens een uitspraak van een regionaal college¹⁰: om te bezien of de signalen inderdaad kunnen wijzen op kindermishandeling, welke acties de arts kan ondernemen om meer duidelijkheid te krijgen, hoe het vermoeden met de ouders kan worden besproken, welke hulp kan worden ingezet en of een melding aangewezen is.

⁹ CTG CTG c2011.240 en c20111 241 ECLI:NL:TGZCTG:2013:YG:2849.

¹⁰ RTG Den Haag nr 2012-220 ECLI:TGZR:2013:13

Klachten over het feit dat een AMK vertrouwensarts deelnam aan een beraad van artsen waarin het kind en zijn gezinssituatie *niet* anoniem werd besproken, werden op dit punt gegrond verklaard omdat advies vragen aan het AMK op basis van anonieme cliëntgegevens dient te gebeuren.¹¹

3. Collegiaal advies in verband met stap 2 van de meldcode

Naast advies van het AMK wordt in de KNMG Meldcode collegiaal advies zeer aanbevolen. Collega's die ook direct bij de medische behandeling zijn betrokken hoeven dat niet anoniem te doen. Te denken valt aan een overleg tussen behandelaren in het ziekenhuis of het overleg tussen de huisarts en de specialist. Overige collegiale consultaties vinden plaats op basis van anonieme patiëntgegevens, dan wel met toestemming van de patiënt of bij wijze van uitzondering zonder toestemming op grond van een conflict van plichten. Er zijn geen uitspraken aangetroffen waarin de colleges oordelen over dit specifieke onderwerp.

4. Gesprek met de ouders in verband met stap 3 van de meldcode

In tien van de achttien geanalyseerde uitspraken over het doen van een melding wordt het contact met de ouders over de signalen en over het mogelijkere doen van een melding door het tuchtcollege beoordeeld.

Samengevat wordt aan medisch hulpverleners de eis gesteld in alle gevallen van signalen van kindermishandeling in contact te treden met de ouders, tenzij er concrete aanwijzingen zijn dat de veiligheid of de gezondheid van het kind, van andere kinderen of van de medisch hulpverlener dit niet toelaat. Bijvoorbeeld omdat er zeer snel gehandeld moet worden om een kind tegen een ernstige en acute dreiging te beschermen en de ouders niet bereikbaar zijn. Als die urgentie er niet is, zijn er, zo blijkt uit de analyse, nauwelijks redenen te noemen om geen contact te zoeken met de ouders en/of de jeugdige. Ook als de medisch hulpverlener zich bedreigd en geïntimideerd voelt door het gedrag van een ouder acht het college het weliswaar 'invoelbaar' dat de arts van het contact afziet, maar komt het toch tot het oordeel dat 'de arts naar wegen had moeten zoeken om de ouder op een veilige plek en op een veilige manier te informeren'.¹²

Het is uitdrukkelijk de bedoeling dat er met *beide* wettelijk vertegenwoordigers wordt gesproken.¹³ Ook hiervoor geldt uiteraard de tenzij clausule in verband met de veiligheid en gezondheid.

Eén van de doelen van het gesprek is te proberen toestemming te krijgen voor de melding. Maar dat hoeft niet in alle gevallen. In één uitspraak van een regionaal tuchtcollege wordt de uitleg van de arts dat toestemming *vragen* niet verantwoord geacht werd door het college geaccepteerd met name vanwege 'de in het dossier gedocumenteerde dreiging het kind (uit het ziekenhuis Ij) mee te nemen'¹⁴. Het Centraal Tuchtcollege heeft zich over deze zaak niet uitgesproken.

Wordt geen toestemming gegeven dan betekent dit niet dat er geen melding kan worden gedaan. Het handelen wordt getoetst aan de inspanning die is gedaan om de toestemming te krijgen. Lukt dit niet, dan komt de medisch hulpverlener een eigen beoordeling toe om een beslissing te nemen over

¹¹ RTG Amsterdam 2012/390 ECLI:NL:TGZRAMS:2014:52 , 388, 391, 392, 395 en 387.

¹² CTG c2013.177 ECLI:NL:TGZCTG:2014:319.

¹³ RTG Den Haag 2012:220a ECLI:NL:TGZRSGR:2013:13

¹⁴ RTG Amsterdam 2012/387 ECLI:NL:TGZRAMS:2014:56.

het al dan niet doen van een melding waarbij de zorgplicht voor een kind de doorslag geeft. Bij klachten over de afweging die is gemaakt door de medisch hulpverlener waarop de meldcode uit 2002 van toepassing was, toetsen de colleges, indien geen toestemming is gegeven, aan de voorwaarden voor een beroep op een conflict van plichten¹⁵. Het handelen van medisch hulpverleners dat plaats vond *na* de invoering van de meldcode van 2008 wordt niet meer expliciet langs de lat van het conflict van plichten gelegd. Gesproken wordt over de zorgplicht ten opzichte van kinderen en over zorgvuldig handelen, conform de stappen van de meldcode.¹⁶ Dit is een belangrijke wijziging ten opzichte van de jurisprudentie op basis van de meldcode van 2002. Concreet betekent dit dat er meer ruimte is gekomen voor medisch hulpverleners om tot de beslissing te komen om een melding te doen. Daarvoor gelden niet meer de zeer zware eisen van een conflict van plichten waarin een melding echt de allerlaatste stap is ingegeven door de gewetensnood van de medisch hulpverlener, maar een stap die wordt gezet vanwege de zorgplicht ten opzichte van een minderjarige en de kans op schade die door de mogelijke mishandeling bij deze minderjarige ontstaat. In dat verband vat de KNMG zelf deze omslag treffend samen in *Van niet melden tenzij naar melden tenzij*.

5. Toetsing van het niet doen van een melding in verband met stap 5 van de meldcode

In de onderzoeksperiode werd tot slot nog een opmerkelijke uitspraak aangetroffen waarin een huisarts verweten wordt dat hij *geen melding* heeft gedaan. Voor zover bekend is dit in en buiten de onderzoeksperiode de eerste uitspraak waarin de afwegingen van een arts door een tuchtcollege worden beoordeeld omdat hij *geen* melding heeft gedaan. De huisarts voerde vele gesprekken met een gezin waarin zeer veel problemen speelden (moeder overleden door ALS, vader ernstige depressieve klachten, kind daardoor affectief en pedagogisch ernstig verwaarloosd) en waarin andere hulpverleners regelmatig afhaakten. Het lukte de huisarts wel om contact met vader en zoon te houden. Gelet op de (pedagogisch IJ) 'onverantwoorde' situatie die voor de zoon al lange tijd bestond komt het regionaal tuchtcollege tot het oordeel dat de huisarts veel eerder overleg had moeten voeren met andere betrokken professionals en dat veel eerder 'advies dan wel melding bij het AMK' had moeten plaatsvinden. 'Het belang van de (dunne) vertrouwensband tussen verweerster en haar patiënten had de arts ondergeschikt moeten maken, aan het belang om middels een melding verder onheil te voorkomen', aldus het regionaal tuchtcollege.

In feite zegt het tuchtcollege dat de huisarts bij de beslissing om zelf hulp te blijven bieden en deze te monitoren op enig moment een heroverweging had moeten maken om te beoordelen of deze hulp (nog) voldoende bescherming bood aan de zoon en dat de arts tot de afweging had moeten komen om alsnog advies te vragen en/of een melding te doen. Het Centraal Tuchtcollege heeft zich over deze klacht (nog?) niet uitgesproken.

NIP

¹⁵ CTG c2011:240 en c2011:241 ECLI:NL:TGZCTG:2013:YG2849.

¹⁶ CTG c2013:448 ECLI:NL:TGZCTG:2014:322 en CTG c2011:281 ECLI:NL:TGZCTG:2012:YG2392

De enige uitspraak van het College van Toezicht over (o.a.) het doen van een melding bevestigt dat leden van het NIP de stappen van het Basismodel Meldcode dienen te volgen, waaronder collegiaal advies, advies van het AMK en contact over de signalen met de ouders¹⁷.

Conclusie thema 1: Afweging bij het doen van een melding

Tuchtrechters toetsten in de onderzoeksperiode de afwegingen die een medisch hulpverlener maakt indien deze plaats vond na invoering van de KNMG Meldcode 2008 aan het stappenplan van deze meldcode. Dit is gedurende de gehele onderzoeksperiode een vaste lijn. De colleges hechten grote waarde aan het zetten van alle stappen voordat de afwegingen tot een besluit leiden over het al dan niet doen van een melding. Van contact met beide ouders over de melding kan alleen worden afgezien in verband met de veiligheid of de gezondheid van het kind, van andere kinderen of van de medisch hulpverlener. Het contact dient in principe ook gericht te zijn op het verkrijgen van toestemming, maar daarop zijn uitzonderingen denkbaar. Is er geen toestemming dan kan de medisch hulpverlener toch besluiten een melding te doen met het oog op een zorgplicht voor kinderen die mogelijk schade ondervinden vanwege kindermishandeling. In de twee jaren voor de onderzoeksperiode leken uitspraken van de tuchtcolleges er op te wijzen dat de tuchtrechter is afgestapt van een toetsing van een melding zonder toestemming aan een conflict van plichten. Deze lijn – geen toetsing aan de zeer strakke criteria van het conflict van plichten maar aan de wat ‘ruimere’ stappen van de KNMG Meldcode - is in de gehele onderzoeksperiode voortgezet. Concreet betekent dit dat een medisch hulpverlener bij een vermoeden van kindermishandeling tot de afweging kan komen om een melding te doen ook als hij daarvoor geen toestemming heeft van de ouders. Rechtvaardiging daarvan is gelegen in de zorgplicht van een medisch hulpverlener ten opzichte van kinderen en op de reële kans op schade die mishandeling voor hen kan veroorzaken. Toetsing van het handelen vindt niet langer plaats aan de hand van de eisen die gesteld worden aan een conflict van plichten maar aan de stappen van de KNMG meldcode.

4.2 Thema 2: Afweging om op verzoek van AMK of Raad informatie te verstrekken

Art. 6 van de meldcode van de KNMG bevat aanwijzingen voor het door artsen verstrekken van informatie aan het AMK. De meldcode verlangt van de arts ‘om in beginsel relevante informatie aan het AMK te verstrekken vanuit de gedachte dat – als het AMK onderzoek heeft ingesteld – in de regel sprake zal zijn van een redelijk vermoeden van kindermishandeling en een noodzaak om dat te onderzoeken. Wel moet het AMK de arts helpen bij zijn belangenafweging en bij het bepalen welke gegevens relevant zijn’.

Ten aanzien van de toestemming voor het verstrekken van informatie stelt de KNMG Meldcode dat – ook als er een toestemmingsverklaring is getekend - de zorgverlener de ouders in beginsel van te voren hoort te laten weten welke info hij van plan is te verstrekken, tenzij de arts er van overtuigd is dat de ouders toestemming hebben gegeven en zij zich voldoende realiseren welke informatie hij zal

¹⁷ Het NIP heeft (nog) geen eigen meldcode, daarom wordt in uitspraken verwezen naar het Basismodel Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Soms wordt ook in uitspraken verwezen naar de KNMG Meldcode 2008. De uitspraak die wordt bedoeld is CvT 13/61.

verstrekken. Bij mondelinge informatieoverdracht beveelt de KNMG aan deze te accorderen voordat het AMK de informatie vastlegt.

De arts kan besluiten om geen informatie te verstrekken vanwege 'gewichtige redenen het belang van het kind betreffende'. De arts moet dan wel expliciet motiveren waarom hij geen informatie verstrekt. Tot zover de handreiking die de meldcode aan artsen biedt bij het besluit om al dan niet desgevraagd informatie te verstrekken aan het AMK of aan de Raad.

De uitspraken van de tuchtcolleges over het desgevraagd verstrekken van informatie (en de twee uitspraken over het desgevraagd informatie verstrekken aan de Raad) wijken, zoals hieronder zal worden beschreven, op één punt enigszins af van de KNMG Meldcode.

Desgevraagd informeren van het AMK

Het enkele feit dat het AMK om inlichtingen vraagt biedt onvoldoende basis om de gevraagde inlichtingen te verstrekken, zo wordt in vier uitspraken in verschillende bewoordingen gesteld. Als er geen toestemming is kan een arts in beginsel alleen op basis van een conflict van plichten tot het verstrekken van informatie over gaan, zo maken regionale tuchtcolleges maar ook het Centraal Tuchtcollege duidelijk¹⁸. In twee van de vier uitspraken van de regionale colleges wordt kritiek geleverd op het Basismodel Meldcode en op de KNMG Meldcode die ten opzichte van het wettelijk meldrecht in art. 53 lid 3 Wet op de jeugdzorg te veel 'ruimte' zouden bieden omdat hierin onvoldoende de eis wordt gesteld dat de verstrekking *noodzakelijk* moet zijn¹⁹. Ten aanzien van deze noodzakelijkheid wordt in de vier uitspraken in verschillende varianten gesteld dat het desgevraagd verstrekken van informatie zonder toestemming van de ouders slechts is toegestaan indien dit noodzakelijk is om een belang te dienen dat zwaarder weegt dan het belang van geheimhouding. De medisch hulpverlener dient zich er van te vergewissen dat de informatieverstrekking noodzakelijk is en dat deze informatie niet langs een andere weg kan worden verkregen. Het enkele feit dat het AMK om informatie vraagt is geen vrijbrief voor het achterwege laten van deze eigen afweging door de medisch hulpverlener²⁰. Ook bij de afweging die een verpleegkundige maakt wordt als eis de beoordeling van de noodzakelijkheid gesteld²¹. Bij het toetsen van de noodzakelijkheid gaat het niet alleen om de vraag *welke* informatie zal worden verstrekt maar ook *of* informatie wordt verstrekt. Als er geen toestemming is, of als daarover onduidelijkheid bestaat, ligt het op de weg van de hulpverlener om opheldering te krijgen of om zelf contact op te nemen met de ouders, tenzij naar het oordeel van de medisch hulpverlener sprake is van een acute situatie die een onmiddellijke verklaring vereist.

¹⁸ RTG Den Haag 2011-068 ECLI:NL:TGZRSGR:YG:2008, RTG Den Haag 2011- 174 ECLI:NL:TGZRSGR:2012:YG:2010, RTG Amsterdam 2011/414 ECLI:NL:TGZRAMS:2012:YG2508, CTG c2013.083 ECLI:NL:TGZCTG:2014:192

¹⁹ RTG Den Haag 2011-174 ECLI:NL:TGZRSGR:2012:YG2010, RTG Amsterdam, :2012:YG:2508

²⁰ RTG Den Haag 2011 – 174 ECLI:NL:TGZRRRTGSGR:2012:YG2010 en CTG c2013.083 ECLI:NL:TGZCTG:2014:192

²¹ CTG c2013- 101 ECLI:NL:TGZCTG:2014:280.

NB: In één uitspraak van een regionaal tuchtcollege in 2011 (vóór de onderzoeksperiode) werd de lijn van de KNMG Meldcode wel gevolgd: het feit dat het AMK om informatie vraagt levert een redelijke basis op voor het verstrekken van informatie²².

Desgevraagd informeren van de Raad

Aan het begin van de onderzoeksperiode geeft het Centraal Tuchtcollege²³ in een uitspraak concrete instructies aan een arts voor het desgevraagd informeren van de Raad die vergelijkbaar zijn met het informeren van het AMK. Als er geen toestemming is, ligt het op de weg van de arts om zich in te spannen deze toestemming te krijgen. Van belang hierbij is dat de arts zorgvuldig vastlegt wat hij heeft gedaan om contact te krijgen met de patiënt. Als een patiënt niet meer bereikbaar is via een eerder opgegeven telefoonnummer, mogen de pogingen niet worden gestaakt. De arts behoort bijvoorbeeld via de Raad of via de huidige huisarts te proberen achter het actuele nummer te komen of een huisbezoek af te leggen. Indien uiteindelijk wordt besloten zonder toestemming toch gegevens te verstrekken, dient in de verstrekte informatie ook te worden vastgelegd op grond van welke afweging besloten is om ondanks het ontbreken van toestemming toch informatie te verstrekken.

In de onderzoeksperiode werd één uitspraak aangetroffen - van een regionaal tuchtcollege - waarin de afwegingen van de arts om desgevraagd de Raad te informeren aan de KNMG Meldcode wordt getoetst en waarin niet de zwaardere eisen van het conflict van plichten worden genoemd en als toets worden gebruikt.²⁴ In alle andere geanalyseerde uitspraken werd getoetst aan het conflict van plichten.

NIP

In de zes zaken over het desgevraagd informeren van het AMK(4) of de Raad (2) gaat het in drie uitspraken (1 AMK²⁵ en 2 Raad²⁶ zelfde zaak in eerste aanleg en in hoger beroep) over de *afweging* die moet worden gemaakt voor het al dan niet verstrekken van informatie en/of het vragen van toestemming. De overige uitspraken betreffen de inhoud van de verklaring, zie daarvoor paragraaf 3.2.3.

Het College van Toezicht komt bij het informeren van het AMK tot het oordeel dat daarvoor zo mogelijk toestemming aan beide wettelijk vertegenwoordigers dient te worden gevraagd, pas als het vragen van toestemming een gevaar voor de veiligheid zou opleveren of de ouders expliciet toestemming zouden weigeren, maakt de gedragswetenschapper een zorgvuldige afweging om van haar of zijn meldrecht zonder toestemming gebruik te maken. Het College verwijst hiervoor naar de 'vaste rechtspraak' van de regionale tuchtcolleges voor de gezondheidszorg. Tweemaal proberen te bellen met de betrokkene acht het College van Toezicht onvoldoende, emailcontact of schriftelijk contact behoorde ook tot de mogelijkheden, zeker nu daar voor voldoende tijd beschikbaar was.

²² RTG Eindhoven 2010-020 ECLI:NL:TGZREIN:2011:YG0891. De uitspraak valt buiten de onderzoeksperiode, maar vanwege het belang ervan wordt deze toch in dit onderzoek vermeld.

²³ CTG c2011.043 ECLI:NL:TGRCTG:2012:YG1710

²⁴ RTG Zwolle 101/2013 ECLI:NL:TGZRZWO:2013:51

²⁵ CvT11/44

²⁶ CvT 12/22 en CvB2013/011.

Bij het informeren van de Raad bevestigt het College van Beroep een uitspraak van het College van Toezicht waarin wordt gesteld dat er geen informatieplicht is als de Raad om informatie vraagt maar een informatierecht waarbij van de psycholoog gevraagd wordt om tot een eigen afweging te komen, waarbij alle belangen dienen te worden gewogen, en dat indien wordt besloten om informatie te verstrekken eerst dient te worden geprobeerd daarvoor toestemming te krijgen.²⁷

Conclusie thema 2: Desgevraagd informeren van AMK en Raad

Gedurende de gehele onderzoeksperiode hanteren de tuchtcolleges voor de gezondheidszorg, inclusief het Centraal Tuchtcollege, op één uitspraak van een regionaal tuchtcollege na, een vaste lijn. Zij stellen, in verband met de zwaarwegende belangen die worden gediend met het beroepsgeheim, als eis voor het desgevraagd informeren van het AMK of de Raad dat daarvoor toestemming is verleend door de ouders (en/of de jeugdige). Is er geen toestemming verleend, dan dient de medisch hulpverlener zich in te spannen om deze toestemming alsnog te krijgen. Dit is geheel in lijn met de KNMG Meldcode. Blijft de toestemming ontbreken, dan verstrekt de medisch hulpverlener alleen informatie aan het AMK of aan de Raad in geval van een conflict van plichten: het moet aannemelijk zijn dat er sprake is van kindermishandeling waardoor ernstig gevaar voor het kind aan de orde is, de zorgverlener dient daardoor in gewetensnood te zijn en er is geen ander middel dat redelijkerwijs leidt tot voldoende hulp of bescherming aan het kind, dan het verstrekken van informatie. Met deze toetsing van de afwegingen van medisch hulpverleners leggen de tuchtcolleges een wat ander accent dan de KNMG Meldcode die stelt dat, indien het niet mogelijk is om toestemming te verkrijgen, het feit dat het AMK of de Raad om informatie verzoekt, doorgaans voldoende basis biedt voor het gebruik maken van het wettelijk recht om informatie te verstrekken. Wel stelt ook de KNMG als voorwaarde dat, bij het ontbreken van toestemming, de hulpverlener zich tot het uiterste inspant om deze toestemming alsnog te verkrijgen voordat hij besluit om zonder toestemming informatie te verstrekken aan het AMK of aan de Raad. Daarnaast benadrukken KNMG meldcode en tuchtcolleges beiden dat, in geval de arts besluit om informatie te verstrekken, de arts zich altijd nog moet afvragen welke informatie waarover hij beschikt noodzakelijk is om te verstrekken.

Opgemerkt dient overigens te worden dat de meest recente uitspraak van het Centraal Tuchtcollege over het desgevraagd verstrekken van informatie²⁸ wel het conflict van plichten noemt maar in feite niet toe komt aan de beoordeling daarvan omdat de betrokkene zich, kort gezegd, onvoldoende had ingespannen om toestemming te verkrijgen.

De uitspraken van de tuchtrechters roepen de vraag op hoe het AMK in zijn onderzoek naar signalen die worden gemeld moet uitvoeren in die gevallen waarin er geen toestemming voor het verstrekken van informatie is. Alleen als de arts het zelf waarschijnlijk acht dat er sprake is van kindermishandeling, mag hij de vragen van het AMK beantwoorden, voor zover hij er van overtuigd is dat er geen andere weg is voor het AMK om aan deze informatie te komen. Dat betekent dat beschermende factoren, signalen die de zorgen weerspreken of nuanceren, door een arts niet zonder toestemming kunnen worden verstrekt. Zo ontstaat het risico dat het AMK geen evenwichtig

²⁷ CvT 12/22 en CvB 2013/06.

²⁸ CTG c2013:083 ECLI:NL:TGZCTG:2014:192

beeld krijgt bij de uitvoering van een wettelijke taak, te weten het doen van onderzoek naar signalen van kindermishandeling.

De colleges van het NIP stellen eveneens het toestemmingsvereiste voorop maar gaan in de zes geanalyseerde uitspraken minder expliciet in op de eisen die het conflict van plichten stelt indien een psycholoog besluit om zonder toestemming toch het AMK of de Raad te informeren. Wel wordt benadrukt dat de psycholoog, indien geen toestemming wordt verkregen, tot een eigen afweging dient te komen of en zo ja welke informatie wordt verstrekt. Al met al lijken de colleges van het NIP wat meer ruimte te bieden voor een beroepskracht om tot een eigen afweging te komen over het al dan niet desgevraagd verstrekken van informatie, ook als niet aan de 'zware' eisen van het conflict van plichten wordt voldaan.

4.3 Thema 3: De inhoud van de melding en de verstrekte informatie

Ofschoon de inhoud van de melding of van de verstrekte informatie strikt genomen niet tot de analyseopdracht behoort, bleek tijdens de analyse dat in tuchtspraken over de afweging privacy versus beschermen tegen kindermishandeling, ook de inhoud van de informatie (die gegeven wordt in een melding, of in een informatieverstrekking op verzoek) wordt beoordeeld. Dan is niet zozeer de vraag aan de orde of informatie had mogen worden gedeeld maar (ook) of *deze* informatie had mogen worden gedeeld. Voor het beeld van de beroepskracht aan welke eisen hij moet voldoen om een melding te doen of desgevraagd informatie te verstrekken, is *wat* hij mag zeggen nagenoeg net zo zeer van belang in het kader van zorgvuldig handelen dan *of* hij mag spreken. Immers de conclusie: een collega heeft een waarschuwing of een berisping gekregen vanwege het doen van een melding of het desgevraagd informatie verstrekken, dus het had niet gemogen, kan te snel getrokken zijn. Het is ook zeer wel denkbaar dat het wel had gemogen maar niet *zo*.

In de onderzoeksperiode werden acht uitspraken gedaan door de tuchtcolleges voor de gezondheidszorg en drie door de colleges van het NIP die expliciet ingingen op de inhoud van de verstrekte informatie. Daarnaast werd in negen uitspraken over het desgevraagd verstrekken van informatie aan het AMK of aan de Raad, door een tuchtcollege voor de gezondheidszorg ook de inhoud van de informatie beoordeeld²⁹. In de gehele onderzoeksperiode hanteren alle colleges min of meer dezelfde criteria als het gaat om de inhoud van een melding of van een verklaring op verzoek door een behandelaar (van een van de ouders of van het kind). KNMG en NIP hanteren in hun codes en richtlijnen nagenoeg dezelfde criteria.

Tuchtcolleges stellen in de onderzoeksperiode (en ook al in de periode daaraan voorafgaand) de volgende eisen aan de informatie verstrekking:³⁰

²⁹ In verband met het doel van deze analyse blijven buiten beschouwing de verklaringen van zorgverleners die geen behandelrelatie met de patiënt / cliënt hebben, die als onafhankelijk deskundige worden geraadpleegd bijvoorbeeld door de Raad of door de rechter.

³⁰ Zie o.a. CTG c2013.083 ECLI:NL:TGZCTG:2014:192, CTGc2013 259 ECLI:NL:TGRCTG:2014:27, RTG Eindhoven 2013/078 ECLI:NL:TGZREIN:2014:12, RTG Zwolle 101/2013 ECLI:NL:TGZRZWO:2013:51, RTG Den Haag 2012/22a ECLI:TGZRSGR:2013:13, CTG c2012:375 ECLI:NL:TGZCTG:2013:YG:2965, RTG Amsterdam 2011/414 ECLI:NL:TGZRAAMS:2012: YG:2508, CTG c2011:403, ECLI:NL:TGZCTG:2012:YG2393, RTG Den Haag 2011/152 NCLI:NL:TGZRSGR; CvT 13/02, CvT 12/38, 14. Analyse tuchtrechtspraak informatie uitwisseling bij kindermishandeling versie 5, mr. Lydia Janssen

- Zo mogelijk schriftelijk antwoord geven op vragen van AMK of Raad;
- Bij voorkeur alleen antwoord geven op vragen naar feiten;
- Verstrekte informatie accorderen voordat deze door de Raad of het AMK in het dossier wordt vastgelegd;
- Niet meer informatie verstrekken dan nodig is gelet op de vraagstelling ;
- Onpartijdigheid bewaken;
- Informatie verstrekken op basis van eigen waarnemingen en bevindingen;
- Conclusies alleen als ze volledig en eenduidig uit de feiten zijn af te leiden;
- Wordt ook informatie gegeven over een gezinslid of een (ex) partner, dan ook de over hem gegeven informatie bij hem checken en hem bij de informatieverstrekking betrekken;
- Geen waardeoordelen over eigen patiënten geven en evenmin over gezinsleden / (ex)partners;
- Binnen het eigen deskundigheidsterrein blijven;
- Geen woorden kiezen die dichtbij een diagnose liggen als deze diagnose niet gesteld is en/of als de hulpverlener niet over de deskundigheid beschikt om de diagnose te stellen.

Onpartijdigheid in scheidingsituaties

De eis van onpartijdigheid van de informatieverstrekking is vooral in het geding als de ouders hun relatie hebben verbroken. In zeven van de 17 uitspraken van de tuchtcolleges voor de gezondheidszorg waarin (ook) de inhoud van de verstrekte informatie wordt beoordeeld, speelt expliciet de onpartijdige opstelling ten aanzien van beide ouders. Zeker dan geldt als eis (voor zover de urgentie van de te verstrekken informatie dit toe laat) dat de informatie die de ene ouder verstrekt en die de andere ouder raakt, geobjectiveerd wordt door de medisch hulpverlener door de informatie met de andere ouder te bespreken en hem om een reactie te vragen.³¹

In vijf van de tien uitspraken die aan de NIP colleges werden voor gelegd en waarin o.a. over de inhoud van de verstrekte informatie wordt geklaagd, gaat het om een situatie waarin de ouders hun relatie hebben beëindigd. Ook de tuchtcolleges van het NIP vragen dan om onpartijdigheid van de zorgverlener en objectivering van feiten die de andere ouder betreffen door de informatie met hem te bespreken.

Tweemaal geeft een tuchtcollege voor de gezondheidszorg aan dat het AMK c.q. de Raad zorgverleners behulpzaam dient te zijn door niet naar algemene indrukken van een gezin of van een opvoedingssituatie te vragen, omdat dit type algemene vragen zorgverleners verleidt om over de grenzen te gaan van zorgvuldige verstrekking van informatie binnen het eigen deskundigheidsterrein.

Verklaringen op verzoek van (een advocaat van) een ouder t.b.v. een rechtszaak

In de onderzoeksperiode zijn bij de uitspraken van de tuchtcolleges voor de gezondheidszorg acht uitspraken aangetroffen over verklaringen die zorgverleners hebben opgesteld op verzoek van één ouder ten behoeve van een rechtszaak (waarbij mogelijkerwijs ook kindermishandeling aan de orde zou kunnen zijn). Al deze zaken speelden zich eveneens af in een situatie waarin de ouders hun relatie hadden verbroken. In geval van een dergelijke verklaring dient de zorgverlener zich af te

³¹ CTG c2013 083 ECLI:NL:TGZCTG:2014:192, RTG Den Haag 2012-220a ECLI:2013:13, RTG Amsterdam beslissing 2011/414 ECLI:TGZRAMS:2012:YG:2508, CvT13/61, CvT13/22, CvT 11/44, CvT 11/40, CvB 2012/07 15. Analyse tuchtrechtspraak informatie uitwisseling bij kindermishandeling versie 5, mr. Lydia Janssen

vragen voor welk doel deze verklaring zal of kan worden gebruikt mede in het licht van de moeizame relatie tussen ouders en hij dient zich te realiseren welk belang over het algemeen gehecht wordt aan een verklaring van een arts.³² Ook dient de arts zich te onthouden van waardeoordelen over de eigen patiënt en zijn gezinsleden en moet hij zijn verklaring beperken tot eigen waarnemingen en bevindingen. Bronnen of informatie die door één ouder zijn aangeleverd dienen geobjectiveerd te worden door ze aan de andere ouder voor te leggen.³³

In de tien geanalyseerde uitspraken van de NIP colleges zijn geen uitspraken aangetroffen over verklaringen die op verzoek van een cliënt / ouder zijn opgesteld ten behoeve van een rechtszaak waarbij vermoedens van kindermishandeling aan de orde waren.

Conclusie thema 3 : De inhoud van de informatie die wordt verstrekt

De tuchtcolleges voor de gezondheidszorg en de colleges van het NIP hanteren gedurende de gehele onderzoeksperiode dezelfde criteria als het gaat om de inhoud van de informatie die een zorgverlener verstrekt aan derden zoals het AMK of de Raad, ongeacht of het gaat om een melding of om informatie verstrekken op verzoek. Deze criteria komen overeen met de codes en richtlijnen die de KNMG en het NIP aan zijn leden geeft. Gedurende de onderzoeksperiode is geen ontwikkeling te zien waarin bepaalde criteria sterker worden geaccentueerd dan andere criteria.

³² RTC Zwolle 054 /2013 ECLI:NL:TGZRZWO:2014:61,

³³ RTC Den Haag 2010-097b ECLI:NLRTGZEIN:2012:YG1806, RTC Amsterdam 2011/ 145
ECLI:NL:TGZRAMS:2012YG:1874 , RTC Eindhoven 2011/96 ECLI: NLRTGZEIN:2012:YG1806

5. Samenvatting en conclusies

Er is in de onderzoeksperiode een tamelijk consistente lijn te zien in het oordeel van tuchtrechters over de afweging die zorgverleners maken tussen privacybescherming en informatieverstrekking in verband met kindermishandeling.

Ten aanzien van het doen van een melding wordt de afweging die een zorgverlener maakt consequent getoetst aan de stappen van de KNMG Meldcode (versie 2008 en 2013) en voor het NIP aan het Basismodel Meldcode en in sommige gevallen aan de KNMG Meldcode (versie 2008 en 2013). Gedurende de gehele onderzoeksperiode worden tamelijk hoge eisen gesteld aan het contact zoeken met beide gezagsouders waarbij dit contact als regel ook gericht moet zijn op het verkrijgen van toestemming voor het doen van de melding. Wordt geen toestemming verkregen, dan kan een medisch hulpverlener in verband met zijn zorgplicht ten opzichte van kinderen en de reële kans op schade die door de mogelijke mishandeling voor hen ontstaat, toch een melding doen. De tuchtrechter volgt hiermee de KNMG Meldcode en hanteert niet langer de (zwaardere) eisen die worden gesteld aan een beroep op een conflict van plichten. Daarmee gaat de tuchtrechter mee in de ‘ommezwaai’ die de KNMG heeft gemaakt van *zwijgen tenzij* (Meldcode 2002) naar *spreken tenzij* (meldcodes van 2008 en 2013).

Als het gaat om het desgevraagd informatie verstrekken door de zorgverlener aan het AMK of de Raad is een licht wisselend beeld te zien. Er werden twee uitspraken gevonden die de KNMG Meldcode volgden door te stellen dat het feit dat het AMK of de Raad om informatie vraagt doorgaans voldoende basis biedt voor een zorgverlener om, ook als er geen toestemming is gegeven, informatie te verstrekken. De meerderheid van de uitspraken volgt de KNMG Meldcode hierin echter niet. In twee uitspraken werd expliciete kritiek uitgesproken op de KNMG Meldcode (en op het Basismodel) omdat in deze codes onvoldoende duidelijk is dat, indien er geen toestemming is gegeven, op een verzoek om informatie van AMK of Raad de hulpverlener zelf tot een beoordeling moet komen of het verstrekken van informatie noodzakelijk is. Daarbij dient hij, in verband met de zwaarwegende belangen die met het beroepsgeheim worden gediend, de criteria van het conflict van plichten te hanteren. Alleen indien wordt voldaan aan deze criteria voor een beroep op een conflict van plichten lijkt het verstrekken van informatie mogelijk te zijn. Daarmee valt niet goed in te zien wat in de visie van de tuchtrechter de meerwaarde is van het wettelijk meldrecht, nu toch ook zonder wettelijk meldrecht in geval van het ontbreken van toestemming, een beroep kan worden gedaan op een conflict van plichten.

Bij een dergelijke interpretatie van het wettelijk meldrecht als het gaat om het desgevraagd informatie verstrekken, bestaat ook het risico dat een medisch hulpverlener gedwongen is het verstrekken van informatie te weigeren, terwijl hij beschikt over relevante contra signalen of kan wijzen op beschermende factoren.

Tuchtcolleges geven in hun uitspraken aan dat zij als norm hanteren voor hun oordelen: of de hulpverlener is gebleven binnen de grenzen van een redelijke beroepsuitoefening, rekening houdend met de stand van de wetenschap ten tijde van het handelen waarover wordt geklaagd en *met hetgeen toen in de beroepsgroep ter zake als norm of standaard was aanvaard* (cursivering lj). Als het gaat om het desgevraagd informatie verstrekken aan AMK of Raad, in die gevallen waarin hiervoor

geen toestemming is verkregen, lijken de uitspraken van de tuchtcolleges een ander accent te leggen dan de KNMG Meldcode. Voor het doen van een melding volgen de tuchtcolleges deze meldcode wel volledig.

Overigens is het accentverschil tussen KNMG en tuchtrechters vermoedelijk goed te overbruggen door van het AMHK te vragen de hulpverlener zo goed en zo volledig mogelijk te informeren waarom de gevraagde informatie van de hulpverlener noodzakelijk is voor het vaststellen of aanpakken van de kindermishandeling. Dat stelt de hulpverlener in staat om de gevraagde afweging te maken.

De uitspraken van de tuchtcolleges van het NIP laten een consequente lijn zien. Het feit dat het AMK of de Raad om informatie vraagt, ontslaat de psycholoog, zeker als er geen toestemming is gegeven, niet van de verplichting om zelf tot een zorgvuldige afweging te komen over het al dan niet verstrekken van informatie. De tuchtcolleges van het NIP laten die afweging open, ze stellen niet expliciet de eisen die worden gesteld aan een beroep op een conflict van plichten.

Ten aanzien van de beoordeling van de inhoud van de melding of de informatieverstrekking, laten de uitspraken van tuchtrechters van KNMG en NIP een consistente lijn zien waarbij criteria worden gehanteerd die overeenstemmen met de codes en richtlijnen van de KNMG en het NIP.

Is het beducht zijn van professionals voor het oordeel van de tuchtcolleges terecht?

De opdrachtgever heeft de indruk dat beroepskrachten beducht zijn voor de mogelijke uitkomsten van een tuchtprocedure en dat hen dat mogelijkwerwijs kan weerhouden om de noodzakelijke informatie aan het AMK te verstrekken. In verband daarmee stelt de opdrachtgever de vraag of, op basis van deze analyse, deze beduchtheid terecht is - Beduchtheid onder beroepskrachten zal, zo mag worden verondersteld, vooral ontstaan als tuchtrechters vanwege niet geheel duidelijke normen voor beroepskrachten onvoorspelbare uitspraken doen. Andersom geredeneerd is er veel minder reden te vrezen voor het oordeel van de tuchtcolleges als er binnen de beroepsgroepen duidelijkheid bestaat over de normen die worden gehanteerd bij het beoordelen van het handelen.

Ten aanzien van het *doen van een melding* zijn de normen duidelijk. Tuchtrechters volgen de KNMG Meldcode die daarmee als norm en richtlijn voor de praktijk kan worden gezien. Waarbij bedacht moet worden dat de tuchtcolleges 'streng' zijn als het gaat om stap 3, het contact met beide ouders over de signalen en de melding. Alleen gegronde vrees voor de veiligheid of gezondheid van het kind of die van andere kan leiden tot een besluit om af te zien van dit contact. Logistieke belemmeringen (niet thuis, geen recent telefoonnummer) zijn onvoldoende voor het afzien van het contact maar vragen om extra inspanningen van de beroepskracht. Als op basis van eerdere contacten gevreesd wordt voor intimidatie en mogelijk geweld, wordt van de beroepskracht gevraagd om te beoordelen of het mogelijk is om het contact niet thuis bij de ouders, maar op een andere veilige plek te laten plaatsvinden.

Er is op één punt wat minder duidelijkheid over de normen die gelden bij het *op verzoek van AMK en Raad verstrekken van informatie*. De KNMG Meldcode geeft aan dat het feit dat het AMK of de Raad om informatie verzoekt voldoende basis is om de noodzakelijke informatie te verstrekken, waarbij het verstrekken van informatie met toestemming van de ouders en/of de jeugdige, sterk de voorkeur

heeft. De regionale tuchtcolleges nemen in een aantal uitspraken enige afstand van deze KNMG norm: indien er geen toestemming is verkregen kan, in verband met de zwaarwegende belangen die met het beroepsgeheim worden gediend, alleen informatie worden verstrekt als de beroepskracht zelf gegronde redenen heeft om kindermishandeling te vermoeden en hij tot het oordeel komt dat de enige weg om het kind te beschermen is het verstrekken van informatie aan AMK of Raad. Daarmee lijken de tuchtcolleges geen zelfstandige betekenis toe te kennen aan het wettelijk meldrecht als het gaat om het verstrekken van informatie aan AMK of Raad. Ook de wettelijke onderzoeksfunctie van AMK en Raad gericht op het breed inventariseren van risico's maar evenzeer van beschermende factoren en signalen die het gemelde geweld weerspreken, wordt door deze interpretatie van de tuchtcolleges beperkt. De wijze waarop AMK en Raad hun onderzoeksfunctie uitvoeren, de interpretatie van de KNMG van het wettelijk meldrecht en van de onderzoeksfunctie en de enigszins andere interpretatie van de tuchtcolleges, kunnen er voor zorgen dat voor beroepskrachten de normen voor het handelen niet duidelijk zijn. Het is voorstelbaar dat beduchtheid voor uitspraken van de tuchtrechter daardoor kan toenemen. Praktische afspraken over hoe om te gaan met het desgevraagd informatie verstrekken aan AMK en Raad kunnen die beduchtheid vermoedelijk grotendeels wegnemen. In schema gaat het dan om de volgende stappen:

1. AMK en Raad geven meteen aan het begin van het contact met informanten aan of zij voor dit contact al dan niet toestemming hebben gekregen.
2. Is er geen toestemming verkregen dan onderzoekt de hulpverlener zelf of hij deze toestemming alsnog kan verkrijgen.
3. Lukt dit niet dan beschrijven AMK en Raad aan de informant waarom zij toch menen dat informatie van de informant noodzakelijk is voor het onderzoek naar, of de aanpak van kindermishandeling en om welke informatie het gaat.
4. Op basis van zijn eigen informatie én de informatie die AMK of Raad geeft, komt de informant tot een afweging of en zo ja welke informatie noodzakelijk is om te verstrekken.

De normen voor *de inhoud van meldingen en te verstrekken informatie* zijn duidelijk. KNMG, NIP en tuchtcolleges hanteren dezelfde normen hiervoor. Op dit punt kan vrees voor de tuchtrechter vanwege onvoorspelbare uitspraken nauwelijks aan de orde zijn. Wel vragen deze normen methodisch veel van beroepskrachten zoals onder andere: signalen zo feitelijk mogelijk beschrijven, interpretaties zoveel mogelijk vermijden, binnen het eigen deskundigheidsterrein blijven, geen uitspraken doen over personen met wie men zelf geen contact heeft en het bewaken van meervoudige partijdigheid als de ouders van een kind uit elkaar zijn.

Bijlage Overzicht van de geanalyseerde uitspraken

Uitspraken van regionale tuchtcolleges voor de Gezondheidszorg

RTG Eindhoven 2014/1484 ECLI:NL:TGZREIN:2014:76

RTG Amsterdam 2013/ 430 ECLI:NL:TGZRAMS:2014:71

RTG Amsterdam 2013/427 ECLI:NL:TGZRAMS:70

RTG den Haag 2013-273 ECLI:NL:TGZRSGR:2014:65

RTG Amsterdam 2012-390 ECLI:NL:TGZRAMS:2014:52 (en 387, 388,391, 392, 395)

RTG Zwolle 2013-54 ECLI:NL:TGZRZWO:2014:61

RTG Amsterdam 2013-035 ECLI:NL:TGZRAMS:2014:27

RTG Eindhoven1373 ECLI:NL:TGZREIN:2014:31

RTG Amsterdam 2013/075 ECLI:NL:TGZRAMS:2014:8

RTGB Amsterdam 2013-0009 ECLI:NL:TGZRAMS:2014:2

RTG Eindhoven 1378 ECLI:NL:TGZREIN:2014:12

RTG Eindhoven 1306 ECLI:NL:TGZREIN:2014:64

RTG Zwolle 2013-101 ECLI:NL:TGZRZWO:2013:51

RTG Zwolle 2012-89 ECLI:NL:TGZRZWO:2013:53

RTG Den Haag 2012-220a ECLI:NL:TGZRSGR:2013:13

RTG Den Haag 2012-220b ECLI:NL:TGZRSGR:2013:14

RTG Zwolle 2012-11 ECLI:NL:TGZRZWO:2013:YG2667

RTG Amsterdam 2011-414 ECLI:NL:TGZRAMS:2012:YG2508

RTG Den Haag 2011-152 ECLI:NL:TGZRSGR:2012:YG2364

RTG Den Haag 2011-199 ECLI:NL:TGZRSGR:2012:YG2289

RTG Amsterdam 2011-110b ECLI:NL:TGZRAMS:2012:YG2010

RTG Den Haag 2011-068 ECLI:NL:TGZRSGR:2012:YG2008

RTG Den Haag 2011-174 ECLI:NL:TGZRSGR:2012:YG2010

RTG Zwolle 2010-316 ECLI:NL:TGZRZWO:2012:YG191

RTG Zwolle 2010 317 ECLI:NL:TGZRZWO:2012:YG1982

RTG Amsterdam 2011-145 ECLI:NL:TGZRAMS:2012:YG1874

RTG Den Haag 2010-097a ECLI:NL:TGZRSGR:2012YG1787

RTG Den Haag 2010-097b ECLI:NL:TGZRSGR:2012:YG1788

RTG Eindhoven 1196 ECLI:NL:TGZREIN:2012:YG1806

RTG Zwolle 2012-011 ECLI:NL:TGZRZWO:2013:YG2667

RTG Amsterdam 2011-414 ECLI:NL:TGZRAMS:2012:YG2508

Uitspraken van het Centraal College voor de Gezondheidszorg

C2013-177 ECLI:NL:TGZCTG:2014:319

C2013-448 ECLI:NL:TGZCTG:2014:322

C2013-101 ECLI:NL:TGZCTG:2014:280

C2013-353 ECLI:NL:TGZCTG:2014:279

C2013-083 ECLI:NL:TGZCTG:2014:192

C2013-259 ECLI:NL:TGZCTG:2014:198

C2012-375 ECLI:NL:TGZCTG:2013:YG2965

C2012-375 ECLI:NL:TGZCTG:2013:YG:2965

C2012-023 ECLI:NL:TGZCTG:2013:YG:2934

C2011-240 en 241 ECLI:NL:TGZCTG:2013:YG2848

C2011-281 ECLI:NL:TGZCTG:2012:YG2392

C2011-403 ECLI:NL:TGZCTG:2012:YG2393

C2012-375 ECLI:NL:TGZCTG:2013:YG2965

C2011-041 ECLI:NL:TGZCTG:2012:YG1710

C2011-240 en 241 ECLI:NL:TGZCTG:2013:YG2849

C2011-403 ECLI:NL:TGZCTG:2012:YG2393

Uitspraken van het College van Toezicht van het NIP

13/61 CvT: 21-05-2014

13/57 CvT:21-05-20`14

13/22 CvT: 19-02-2014

13/02 CvT: 19-02-2014

12/38 CvT:22-05-2013

12/22 CvT: 20-03-2013

11/44 CvT; 18-07-2012

11/40 CvT:11-04-2012

Uitspraken van het College van Beroep van het NIP

2013/06 CvB: 07-02-2014

2012/07 CvB 05-04-2-13